

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 1.

V Celoven 20. januarja 1877.

Leto IX.

Zajida.

(Novela; po virih spisal Jos. Cimperman.)

Osodepolno leto 1848! Oddaljena od vasi Druzov v bližini visoko ležeče doline Libanonske stoji na malem holmcu dolga lesena hiša. Okrog poslopja zeleni in cvetè kaktus in sive platáne in palme dvigajo svoje lepe verhove kvišku nad njim ter delajo prijetno senco. Mimo teče Jordan, reka, na katere obalih je nekedar naš Izveličar, sin božji, oznanjal evangelje resnice in ljubezni.

V okrogu stojé daleč, kar sežejo oči, šotori Beduinov. Bradati sinovi prostosti sedé okrog ognja ter se navidezno prav živahno pogovarjajo, drugi so v notranjih prostorih harema pri svojih ženah, koje jim pripovedujejo pravljice iz starih časov, in nekateri čuvajo svojih čred, pasočih se po grívah okoli ter pušijo tabák iz dolgocévnih píp.

Omenjeno poslopje je stanovanje emirovo, knjeza Arabcem, otrók poezije, katerih tisočletna zgodovina je podobna nesmertni pravljici.

V hiši so v posvetovanje zbrani vojevodi: šejk Medjišed-Ali, Jusuf-Bej in Kasan in vsi čakajo ukazov starega emira.

„Alah bodi z vami in prorok, vi gazele pustínje!“ izpregovorí sivolasi emir, ko stopi med sinove prostosti, in vséde se na nizek divan, ki je stal v prostorni sobi, ter vzáme svojo krasno okínčano pipo iz ust.

„Vi ste pred letom združeni in sporazumljeni s svojimi hrabrimi pradedi ošabnega Korzikanca prognali z naših tal, kamor je bil prihrumél v zavesti svoje moči. Pobegnil je in več mu niso bile v mislih naše goré. Takošne se pokažite zdaj tudi meni, ki me zovete svojega očeta: Po svetu okrog se širi razpór; slušajte tedaj moje očetovsko svarílo: združimo se, akoprem razpade zemlja! Nesloga je strupena kača in ako nas piči, smo izvestno izgubljeni. Tiho se plazi sicer, a razumnik se je ógne prej, nego se ga polastí. Torej svetujem še jedenkrat: ostanimo mirni in združeni v svoji pustínji, katera

je mnoga stoletja hranila naše dede in jih preskerbljevala z vsem, česar so potrebovali za svoj život.“

Emir skončá svoj govor in pogleda šejke z izvedavim očesom, da bi videl, kakov vtis so napravile njegove dobromiselne besede.

Zdajci stopi Medjišed-Ali pred emira, položi roke navskriž po persih in pravi: „Prevzvišeni vladar! Tvoji očetovski opomíni so nam ukazi. Dokler bodo kipele naše goré proti zvezdnatemu obloku nebá, jih mi ne bodemo ostavili!“ Pokloni se po orientalski šegi in stopi zopet v drugih krog nazaj.

Kar prihití poslanec in naznani, da se bliža dolga tótpa ljudi.

Vesél vstane emir z divana. „Še jedenkrat hočem poskusiti z vami, gazele pustinje iti v boj. Potlej bodem mirén šel k Alahu in proroku!“

„Alah je velik“, vzkliknejo navzoči vojevodi, in vesel vrísek se jame razlegati med ponosnimi sinovi pustínje. „Alah in prorok vas brani!“ zakličejo še emiru in se vsujejo skóz duri ter gredó k svojim vojakom in rezgetajočim konjem.

Emir se podá v harem k svojim ženam, da se posloví pri njih. Potem gré v svojo veliko sobo, po katere stenah je viselo raznoverstno orožje. Verže črez se svoj beli burnus, ki se mu je vil v gostih gubah malo ne do tal, in premišlja, na kateri kraj bi razpostavil svoje Arabce, da bi najboljše bilo zanje in da bi mogli uspešno se bojevati. Iz teh misli ga vzbudí Zajida, njegova hči, ki vstopi, mu poljubi róko in se mu s prekrižanimi rokami globoko prikloni.

Prijazno jo poljubi knjez pustinje na jasno čelo, jej položi roke na lepo glavo, kakor bi jo blagoslovil, ter vpraša s prisečnim glasom: „Česa želi moja hči v tej resni, slovesni uri? Govôri, dete moje!“

„Prišla sem, da se poslovim s teboj, ki naj te váruje Alah in prorok! V tíšino harema je proderla govoríca, da se je vnel zopet boj zoper sovrage naše vere in da si ti sklenil osobno voditi naše kardelo. Ne derzni se predaleč iti v bojni vertinec, anti znaš, da krogla ne prizanese nikomu. Izpuščena iz ceví ferči naravnost na svoj cilj in ne pomisli, da lahko zadene drazeга očeta glavó.“

„Od kodi tá slutnja? Moj škit je Alah! — Čestokrat sem bil že na bojnem polji, a vselej sem se vernil srečen in z bogatim plenom zopet domóv. Iznebi se vse bojazni, kajti poleg Alaha in proroka so tudi vedno na moji strani Arabci, nevstrašljívi sinovi naših gorâ.“

„Oj, verni se zdrav in srečen kmalu nazaj! Jaz si bodem med tem s svojo prijateljico Viktorino kralila čas na lovu,“ dé Zajida in podá očetu svojo malo, nežno rokó, ki jo le-ta priserčno stisne.

Zatem odide dekle skóz stranska vrata, ker je čula po korakih, da se nekedó približuje.

Šejk Jusuf-Bej urno stopi v sôbo, naznani, da je vse že pripravljeno na odhod in spoštljivo povabi knjeza Arabcev naj gré z njimi.

Molčéč jašejo bradati možje v dolgih verstah po stermi visočini doline Libanonske, pred njimi sivolasi emir na krasno opravljenem belem žrebcu. V obrazih se bere vsem sovragu pogubonosna strast za boj. Kakor bi jih obslà

nekova sveta groza, se dozdeva rujavim jahačem, ko pridejo v visoki cederni dóm, iz katerega temine so blesteli se njihovi dolgi beli plašči. Skoz gozde, goré in dolíne, preko zijočih propadov in mimo opaljenih razvalin gradov in mest jaše kardelo in se ne vstavi prej, dokler ne preide Sahare in ne dospé do velike oáze, kjer izvira čverst studenec, obdán s pritlíkavimi palmami. Tamo so tólpe s svojimi velbljodi in mulami návadno prenočevale ter se okrepčavale po neizrečnih nadlogah, koje so prestajale malo ne brezkonечно peščno morje Sahare.

Ondi ukaže poveljnik svojim ljudém se vstaviti. „Poskrijte se tú okrog in kakor hitro se vam dá znamenje, pridete na dan ter poséčite vse, kar bi se branilo; kar pak je brez orožja, povežite in spravite dobro zastraženo v gore, da se ob priliki prodá za služnje.“

Vojaci so umeli svojega vojskovodjo in odjezdijo na vse strani okrog.

Ob času, ko prežé Beduini kakor orli, kedaj se prikaže kaka tólpa, sedí Zajida z Viktorino v temnem cedrovem gozdu poleg vstreljene antilope.

Viktorina, ki je imela komaj dvadeset let, je bila pred kratkim vropana iz potujoče tólpe. Druge so skoro vse pomorili, ona pak je prišla k Zajidi v službo, ki jo je radostna sprejela za svojo tovarišico pri igrah. Kmalu ste se poprijatile, kajti Viktorina je bila nežnočutna, postrežna, zvesta in svojej mladi gospodarici izvanredno vdana. Bila je rodóm Grekinja in umela je s svojo, njenemu ródu prirojeno laskavostjo, Zajido takó pridobiti za se, da jej je tá v svojej priprósti odkrila svoje sercé in pri najmanjši zadevi jo vprašala za sovet, s kratka morala je biti vedno pri njej. Ko sedíte v hladni senci cedrov in se Zajidino spremstvo malo proč od obéh poleže po visoki travi, pripoveduje Viktorina Zajidi o velicih mestih in krasnih hišah, o berdkih možkih in izverstnih šegah svoje domovine, katera leží ónkraj pustínje na obalih širocega morjá in se imenuje Atene. Vzbudila je s svojim živim slíkanjem krasú gerških tál takošno hrepenenje v duši neizkušene Zajide, da je postala vsa zamíšljena in ni želela drugzega, nego da bi prišla v óno z vso srečo in lepoto takó bogato obdarjeno deželo. In nov svet se jej je odpiral pri misli, imeti možko serce popolno sebi vdano! Otožna in tiha se vrača domov. Zastonj se trudi Viktorina s svojimi šalami prognati njeno togo. Kakor v sanjah pride Zajida v svojega očeta dom.

Noč nastane, Zajida kmalu veli Viktorini, naj gre v svojo spalnico.

Ob jednom z Viktorino je bil vjét tudi neki Grek, katerega so dali Beduini sosednem šejku. Aleksija so ga zvali. Bil je bogatih in plemenitih Atenčanov sin in čakal odkupila od doma. Gospodar mu je bil prijazen in vžival je skoro popolno prostost pri njem. Prišel je bil z Viktorino ob jednom času v tujo oblast. Obiskati je hotel stepe, a dobili so ga Beduini, obropali in izročili šejku. Tudi Viktorin brat je izgubil pri tisti priliki svoje življenje; potoval je kot tergovec s svojo sestró, a vzeli so mu poleg imovine tudi život; Viktorine osoda je znana.

K Aleksiju se torej pozno v noč splazi Viktorina in mu pravi o dogodkih

dneva. Kaj sta potlej sklenila, ostalo je znano le tihi noči. Po dogovoru ž njim se verne Viktorina zopet v svojo spalnico in zapazil je ni nikdó. —

Zajida vso noč ni zatísnila očí. Drugo jutro je zelo slabovoljna. Ko pride Viktorina k nji, jo najprej vpraša: „Ali se je že vernil dragi mi oča?“

Viktorina, vgenivši njen notranji stan, ne odgovori ničesa.

„Čudno je,“ pravi Zajida, vpirajóč svoj pogled v tlá, „dnes je že tretji dan, a še ni nikacega poročila. Takó moj dobri oča še ni ravnal nikdar, kar vodi hrabre naše sinove.“

Šejk Musa vstopi pri tisti priči urno v sobo. Sestra, Zajida in Viktorina se vstrašite njegovega prepadenega obličja.

(Dalje prihodnjič.)

Zgodovinske in potopisne čertice.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Kdor hoče od potovanja kaj vživati, mora imeti lahke noge, lahko serce in lepo vreme; ob Ahenskem jezeru sem imel vse vkup, zato mi je ostal tisti večer in cela Ahenska dolina v nepozabljivem spominu. V Buhavi se loči od mene logar, šel je na levo v Pertisavo, jaz pa na desno k Šolastiki. V Buhavi je pa pokalo in germelo, kakor da bi šlo nad Francosa ali Turka; možki svet se je za oštarijo skušal s streljanjem v tarčo.

Pri ribiču si najamem čolnič, da me prepelje k Šolastiki; peljal me je ribič sam, priletel, priprost mož, za 36 kr. bavarske veljave v 1½ uri do zapadnega konca jezera. Hči njegova, čversto dekle, se je ravno napravljala, peljati nektere fante čez jezero v Pertisavo; tje je imela bližej. Kako prijazno so gledale od unkraj jezera poslopja v Pertisavi! Lastina so samostanska benediktinov v Viehtu in so jim prejšne dni služile v razvedrenje, zdaj so pa priljubljeno bivališče meščanom v poletnih mescih. Tu se strinja vse, kar meščani nimajo in najtežje pogrešajo: jezero, zeleni travniki, sprehodi po gozdih in hribovji, zdrava voda, kopelje v jezeru, žlahtne ribe, divjačine in še marsikaj. Poslopja stojé na zelenem planu blizo jezera; nad zelenimi gozdi se od zadej vzdigajo sive, raztergane glave apnenskega gorovja.

Ker sem bil že poltretjo uro Lodil, mi je kaj dobro délo, zibati se v čolniču in v miru ogledovati krasno okolico, goro za goro, glavo za glavo, vsako drugači vpodobljeno. Iz jezerskega verha je cerljalo mnogo malih potočkov; pa vsi so se zgubljali v nakopičeni pesek, kterege so sami iz gorskih rup in grap nanosili. Sem ter tje je videti po gorskih plečah zelenih pašnikov ali senožeti, na solnčni strani pa na rodi zemlji redko borovje; jezernica je temno zelenkasto modra. Četert ure pred Šolastiko ukažem ribiču, naj me na suho pripelje; tod sem hotel peš hoditi. Kmalo pride mi naproti Dunajčan, s katerim sem se seznanil na potu v Vinčgavi; on mi je bil prijazno pripravil pot in

stanovanje. Kaj pa je Šolastika? Naj te ime ne moti, dragi čitatelj! in ne misli, na Šolastiko iz srednjega veka. Šolastika je poštena gostilnica, kjer si bil pred 16 leti dobro ohranjen in po ceni postrežen. Žena ali oštirica je bila takrat res že v srednjem veku ali najboljših letih; pa je znala kermilo gospodinjstva pametno voditi. Njena stara mati, tako mi je sama povedala, bila je rojena v Celoveu.

Tudi drugo jutro bila mi je sreča mila. Ob 5 zjutraj sem že bil na nogah, ker sem hotel peš iti do kopelj v Rutah ali celo do Tegernskega jezera. Perva oseba, ki jo na cesti srečam, bila je po zunajnosti neka zmes, pol možka, pol ženska; bila je vaška kravarica, ki si je svojo kitlo, da je v rosi preveč ne zmoči in v germovji ne razterga, zagatila v široke pertene hlače, izpod nosa ji je šterlela in se kadila verla pipica. Od Šolastike do kraj vasi je poldrugo uro in ves pot so raztrešene hiše, večidel z enim nadstropjem, lesene, pomalane, z nizkimi, skorej ravnimi strehami. Kraj vasi zapazim ob cesti kapelico, objeto s težko verigo, to mi je bil dokaz, da je kapelica posvečena sv. Lenartu. Na meji „Kaiserwacht“ sem moral poiskati svoj popotni list ali pôs in ga colnarju pod nos pomoliti. Mejo dela majhen potočič. Na desni strani sem imel nad 6000' visokega Unnütz-a, po slovenski „Zanič“. O njem pripoveda pravljica, da je nekdaj imel na svojem herbtu mastne planine, a pastirji so se prevzeli in so jeli s sirovim maslom keglati. Kmalo j h zadene božja kazen; huda nevihta se nad goro izlije, poplakne zemljo in suho skalovje popusti, zato ime „Zanič“.

Pervo selišče na bavarski strani je glažuta. Ob cesti je taterman točil bistro vodico; k njemu se vsedem, da se počijem in se po zemljevidu seznanim z gorovjem. Neka kočija, ktera se po cesti gori pripelje, me spravi po koncu in je bila kriva, da sem ondi pozabil ali zgubil dobro rabljiv zemljevid, kterega sem pozneje zelo pogrešal.

V Rute ali kopelje pridem ob ednajstih ravno prav k južini; po peterurni hoji mi je kaj dobro dišalo. Kmalo sem zvedel, da nisem več na Avstrijanskem. Ko si namreč k jedi ukažem prinesiti vina, me strežnik in drugi gostje debelo gledajo, češ, kakšna potrata! Nek učitelj, sedeč zraven mene pri obedu, me precej opomni: „Se že vidi, da ste Avstrijčan, ker nočeta našega piva!“

Do Tegernsee se peljem z dostavnikom, ki se je ondi ravno toliko časa pomudil, da sem vtegnil ogledati si kraj in prelepi vert. Vozniki radi postajajo pred vsako oštarijo. Jaz sem pa bil dostavnikarju prav hvaležen; vstavil se je namreč pred neko veliko gostilnico ob cesti, kjer se je obhajalo ravno ženitovanje. Kar naravnost me pelje na plesišče, da sem ogledal noše, ples in običaje bavarskih gorjancev. Od Holzkirhen-a do Mnihovega sem se peljal po železnici.

V Mnihovem.

Ne pričakuj, častiti bralec! da Ti bom popisal na široko in dolgo obširno mesto; za to naj ti služijo druge bukve, če te mika bavarsko kraljevo mesto do dobrega ogledati. Omeniti hočem le poverhno vtisov, ki sem jih po dvakratnem obiskovanji modernih Aten domu odnesel.

Poiskal sem gostilnico blizo kolodvora, kjer se mi je pervokrat jako dopadlo: „Avgsburger Hof“? tudi moj berlinski zadrug se je ondi namestil. A gostilnice skorej da nisem več spoznal. Kjer so bile popred pivnice in jedilnice, so zdaj nastale prodajalnice z mnogoverstnim blagom; jedilnica se je morala umakniti v prvo nadstropje. Se ve da sva se precej spomnila dobrohotečega nasveta one blage gospe, ki je naju svarila pred vodo v Mnihovem. V hotelu se toči le staro, vležano pivo v zamašenih flaškah, a fino in dobro, tudi ne predrago.

V 15 letih se je tudi v Mnihovem mnogo spremenilo, poderalo, zidalo, popravljalo, zlasti v novih širokih ulicah: Maksimilijanova cesta, imenovanih. Tú je rajni kralj Maks II. z velikim trudom in še z večimi stroški po najimenitnejših staviteljih in umetnikih dal izpeljati poslopja, ktera so kinč celemu mestu. Komej sva želodec nekoliko oskerbela, že se napotiva v mesto, da ga prehodiva po glavnih ulicah. Delali so velike priprave za drugi dan, kajti 12. oktobra so hotli odkriti spominek, kterege so postavili rajnemu vladarju Maksu II. Kamor je šlo največ ljudi, tje greva in res prideva do Maksimilijanove ceste in do Isarinega mosta. Ondi stoji spominek, takrat še z rjuhami zagernjen; ob krajih po dolgih ulicah so vsajali jambore za bandera in zastave. Na desni in levi so res veličanska poslopja, lična in okusna; ranjki kralj je želel, naj bi stavbinski umetniki kaj posebnega znajdli, kar še ni bilo videno, kak nov stavbin slog, po katerem bi se Mnihovo odlikovalo. Ali bo pa ta slog, v katerem so nova poslopja zidane, imel dosti posnemalcev, ugibam, ker vsak ne more po kraljevo zidati.

Spominku na desni strani je poslopje narodnega muzeja, na levi pa vladno poslopje, oba krasno, umetno delo, kakor je Maks delal na vzhodno stran, delal je rajni kralj Ludovik I. na severno stran in si je po ulicah „Ludovikova cesta“ stavil prelep spominek. V kočijah se že da po teh širokih in dolgih cestah veselo voziti, a za postopanje so mar predolge — do konca jim ne pride kaj lahko. Najimenitniša poslopja so ondi: vojno ministerstvo, dvorna knjižnica, Ludovikova cerkev, bogoslovsko semenišče, vseučilišče, zavod za slepe.

(Dalje prihodnjič.)

Narodna pesen.

(V konjiškem okraji zapisal Iv. G. Naglič.)

Po polji gre fantov dvanajst,
Moj ljubček pa je ta trinajst';
Moj ljubček se zmed vseh pozna,
Lep zelen-pušec 'ma

Do barke pridejo,
Se na njo vsedejo.
„Odrin, odrin od kraja preč,
Ne boš me vidla več.“

Ta svetla sablica
Bo moja ljubica,
Kedar me ta objela bo,
Bo gvišno moja smert.

Barka je plávala,
Ljubca pa jókala.
Sklenila je bele roké,
Točila je solzé.

Ta zelena tratica
Bo moja postelca,
In ta zelena vejica
Bo moja odejica.

Sabinka, slovenska junakinja.

Povest iz začetka XV. stoletja.

(Spisal Andrejčkov Jože.)

(Dalje.)

16. Hudodelstvo pride na dan.

Kruta zima je že jemala slovó in pisana spomlad jela se je približevati bolj in bolj v svojem lepotičji. Narava se je zopet oblačila v svoje zeleno krilo ptički, naši priljubljeni pevci, vračali so se iz južnih dežel, kamor so se bili ognili strogi zimi, v domače gaje in ondi jeli pripravljati svoja gnejzdišča, po solnčnih krajih rasla je trava skoraj vidoma in male marjetice prerile so zemljo ter jele razgrinjati svoja bela krila; le po jarkih in ožinah ostal je še kaki plaz snega, katerega še niso zmogli solnčni žarki, pa tudi temu je že bila zadnja ura, kajti dan za dnevom postajala je bela skorja tenša, dokler niso tudi zadnji ostanki pretečene zime čisto izginili. — Kamor se je človek ozerl, bilo je vse živo. Po cvetkah so šumele perve bučelice iskaje unedu, po steblih in bilkah plezali so razni hrošči in veselo prizdigali svoja krila radovaje se blage spomladanske gorkote, po zelenem bukovji pa se je čul poredoma glas kukavičen, ki je nagajivo opominjala vaščane iz gostega loga, da je že tukaj, pokazala pa se ni nikomur v obližji.

Vsak človek, ki je količkaj prijatelj naravin, pozdravi radostno to krasno dobo prvih spomladanskih dni. Kakor vsa природа, oživi tudi človeško serecé ter jame veselejše biti. Rad zapusti vsakdo zaduhlo zidovje, kjer je prebil večidel vso zimo, ter se šeta pod milim nebom na prostem dihaje krepčavni zrak napolnjen z najslajšo vonjavo pisanih cvetlic. Le poglej sivolasega starčeka kako se mu žari lice, ko zopet korači po polji ogledovaje ozimino, katere ni prav nič pokvaril mraz, ter ogleduje njive prevdarjaje, kje bi sejal to ali uno seme, da bi bolje obrodilo. Ondi po vertu tava stara ženica z palico ali motiko v roci in berska po gredicah, da bi porovala plevel, ki se je vsilil v kljub njenej skerbi, ter bi posadila razno sočivje in zelenjad. Na ledini za vasjo zbrana je vsa vaška mladina. Vsakdo skače ter se valja, kolikor more, kot bi hotel nakrat vse nadomestiti, kar je zakasnil po zimi. Prijeten, res prijeten je pomladanski čas! —

Ožbe je srečno preстал nevarno bolezen in zopet okreval. Pervikrat je zopet zapustil po dolgem terpljenji svojo sobico ter se sprehajal zunaj pod prostim nebom, po travnikih, ki so bili že vsi pisani preobilih cvetic. O kako radostno je gledal zeleno Murino obrežje, kjer so rasli visoki topoli in ravno jeli razgrinjati svoja peresa. Spominjal se je detinskih dni, ko je dan za dnevom ondi skakljal po tratinah ter tergal cvetice in nabiral rudeče jagode po germovji, ali pa je sedel poleg stare Špele, ki mu je vedela tolikanj pripovedovati o povodnem možu, ki ima v dno reke Mure svoj stekleni grad, in o morskih deklicah, ki so pol ribe pol ženske ter večkrat izvabijo mornarje s

svojim čarovnim petjem v nevarne kraje, kjer jih pogoltnejo vertinci v globočino i. t. d.

Sabinki se je povernila zopet prejšnja cveteča barva, odkar je ozdravil Ožbe. Bila je vesela, krasna deklica, da jej ni bilo kmalo para v obližji. —

Tudi Špela se je popravila, odkar je Ožbe ozdravil, bila je zopet vesela žena, in v borno kmečko kočo se je povernilo prejšnje zadovoljno življenje.

Črna noč je vladala po okolici. Migljajoče zvezdice in mladi mesec s svojima rožičkoma poskrili so se bili nakrat, in gosti oblaki so prepregli nebó oznanovaje deževno vreme.

Po Radgonskem mestu je bilo že vse mirno, razun čuvaja, ki je zdaj pa zdaj dramil speče meščane s svojim gromečim glasom ter naznanjal, koliko je ura.

Po cesti proti mestu je koračil posamezen človek, kojega težka hoja je naznanjala, da mora biti že precej priletan. Pri bližnji podružnici zvonilo je ravno k sv. Florijanu; mož sneme klobuk z glave, stisne ga pod pazdih, potem pa naredivši velik križ, moli polglasno. —

Po stranski poti prek polja približa se še druga oseba precej urno stopaje.

„Dober večer, Kozmek! — Kje si bil?“ ogovori ravno prišli svojega tovariša, ko ga doide.

„Bog daj dober večer!“ odverne ta končavši svojo molitev ter zopet povezne svoj vehasti klobuk na glavo. — „Merliča sem šel ogledat. Tista stara beračica Urša je danes umerla, Bog jej daj dobro! saj si jo poznal; — se mi je pa nekoliko zakasnilo. Kje pa si ti bil ribčev boter?“

V mlinu! pol starja ječmena sem nesel tje. Sedaj spomladi je bogpomagaj, kruha ni, žito pa je drago, drago.“

„Je žaltova, je,“ priterjuje cerkovnik Kozmek, „sv. Jakob pa je še sila daleč, ko bo pšenica zrela.“

„In še ta je v božjih rokah,“ vzdihne stari ribič, „letos prerokujejo mnogo hudih ur.“ —

„Veš, boter, kaj novega?“ pravi potem Kozmek, ki je ribča vedno imeval botra, čeravno sta bila blizo enake starosti. „Pri Dobičku bodo imeli drugi teden ženitovanje.“

„Lej si no! tedaj bo vendar le nekaj iz te reči.“

„Bo, bo, imajo že pisma narejena. Vida bo Dobičkov zet.“

„Pa so nekaj govorili, da ga Dobiček noče, ker je že skoraj vse zapravlil, kar je podedoval po očetu.“

„Jaz ne vem, kako je ta reč. Dobiček je sedaj popolnoma pri volji, in une dni se je ustil, da mu je vse eno, prinese li zet kaj k hiši, ali nič, ker ima sam dovolj ter mu ni treba oprezovati na ptuje premoženje.“

„Naj le ima; boš videl, da mu Vida požene ob kratkem, če bi imel tudi taki kup zlata, kot je on visok.“ —

„Sam Bog vé res, kje Dobiček denar jemlje,“ zmajuje potem cerkovnik z glavo. „Ta reč ne more biti po pravici. Jaz pravim da ima takovi denar, ki nazaj hodi, ako ga komu dá. Moja ranjca mati, Bog jim daj nebesa! so

mi večkrat pravili, da je imel neki kovač takov denar, in kedar ga je pri kupčiji komu dal, priromal je zopet nazaj v njegov žep. Kovač je bil že zelo obogatel, slednjič pa je bil vendar nekdo še bolj prebrisan nego on. Dobil je bil tisti denar v roke nek kmet na sejmu.“ Prišed v kerčmo, pokaže ga ondi drugim gostom rekoč: „Lejte, kako lep nov križak sem dobil danes!“ — Neki ptujec, ki je bil tudi med gosti, pa mu odverne: „Ljubi moj, ta denar je zmenjavec, ne boš ga imel dolgo.“ Kmet ni hotel koj verjeti, slednjič pa se je vendar le bal, da ne bi prišel ob-nj, toraj popraša ptujca, kaj mu je storiti, da ga obderži. — „Zvertaj mu luknjo in pribij ga na steno.“ pravi mu ta, „druge pomoči ni.“ — Kmet res pribije denar na steno in ko pride tista ura, ko se je imel vrniti v žep prejšnjega gospodarja, jel se je tako verteti na žreblju, kot vertovka, doli pa le ni mogel. Kovačevo premoženje pa je odsihmal jelo hirati in kmalo je popolnoma obožal. — Tako so mi pravili ranjca mati ne vem, če je res ali ne, zraven nisem bil. — Cigani, pravijo, imajo takov denar. —

„Pojdi, pojdi, čvenka,“ krega ga ribič, „kaj si res tako aboten, da verjameš takim prismodijam? Rad bi vedel, kako bi mi denar ušel iz žepa ali škrinje, ako mi ga kedo ne ukrade! — In kje bi tudi Dobiček dobil takov denar, kdor bi ga imel, gotovo ne bi ga dal iz rok.“

„Ali pa mu škrat denarje nosi!“ oporeka Kozmek terdovratno.

„Tudi ta je bosa.“

„E — jaz mu nič ne zaupam, ves prekanjen je.“

Med takovimi pogovori prideta do razpotja.

„Tedaj pa lahko noč, Kozmek,“ poslovi se ribič obervivši se na levo, „počasi pokrevsam proti domu.“

„Lehko noč, ribčev boter, dobro spi!“ odverne cerkovnik. „Jaz pojdem pa še na pokopališče jamo kopat Urši. Reva ni nič zapustila, da bi plačala pogreb, pokopali jo bomo kar ubogajme.“ Po teh besedah odpravi se tudi Kozmek dalje po cesti, ki je peljala proti mestu. —

Radgonsko pokopališče je bilo nekaj korakov za mestom sredi polja. Mestnim očetom menda takrat še ni prišlo na mar, da bi bili pokopališče obzidali, temuč so napravili kar v naglici po enej strani ograjo iz desek, po drugej strani pa smrekov plot in dobro je bilo.

Kozmek prikrevsá počasi na mertvaško njivo, kjer so se verstili grobi v lepem redu. Maha jo naravnost v leseno kapelico, kjer je bilo razno mertvaško orodje. Po dolgem iskanji izvleče izpod nosilnic, ki so ležale v kotu, lopato in rovnico ter se odpravi na mesto, kjer je mislil izkopati grob beračici Urši. — Pa bodi si, da je starega možá pot utrudila, ali pa se mu ni dokaj mudilo, lopato in rovnico položi križema na tla, potem pa se vleže znak v travo.

Ni dolgo ležal, ko zasliši zunaj za plotom nekaj šunder. Dvigne se na pol kviško, in kako se zavzame, ko vidi zunaj dve osebi, ki ste imeli tudi rovnico in lopato, kolikor se je dalo v temi razločiti, kot bi bile prišli kopat grob. — Čeravno Kozmek ni bil strahopetec ter je bil z mertvimi tako rekoč že čisto znan, veroval je vendar za terdno v strahove, kar ni čuda v tedajšni

dobi, ko so celó omikani ljudje verovali vražam in praznim veram. — Jelo mu je prihajati gorko in sivi lasjé so mu prizdigovali klobuk, da mu je čisto na tilnik zlezal. Da pred strahovi človek ne sme bežati, to je dobro vedel, ali ogovoriti ju, kakove pomoči iščeta, pa tudi ni imel poguma dovelj.

Nakrat pa se jamete prikazni polglasno pogovarjati. To je Kozmeka nekoliko upokojilo, kajti mislil si je, duhovi se ne bodo hodili razgovarjat na pokopališče, ta dva morata imeti še kožo in kosti. Po vseh štirih se splazi k plotu in ondi tiho počene, da ne bi ga nihče videl, kajti bil je zeló radoveden, kakove važne pomenke imata ta dva človeka, da se hodita sem k pokopališču razgovarjat. —

„Tukaj-le pri tem kamenu je,“ pravi eden izmed nju, in glas se je zdel cerkovniku nekoliko znan.

„Ali gotovo veš? pravi drugi.

„Kaj bi ne, saj sem ga sam zagrebel.“

Na to jameta urno kopati in grebsti, in nihče ni več čerhnil besede.

„Ahá,“ misli si Kozmek, ki je z odpertimi usti in nastavljenimi ušesi pazil na vsak udarec, „ta dva gotovo kopljeta zaklad; raca na vodi, ko bi me hotela v družbo, in bi mi le to privoščila, kar sama ne bosta mogla spraviti. Tukaj bi se dalo kaj priviti.“

„Vida, ti si me nemara nalegal,“ pravi zopet eden kopačev, „jaz ne bom zastonj kopal.“

„Pst! — Ne imenujte me po imenu, ko bi kedo slišal!“ huduje se oni. „Tukaj mora biti, pa tudi bo, le poterpite.“

Kozmek je stermel, kot bi bil z neba padel, slišati Vidovo imé; sedaj je spoznal tudi koj drugo osebo. Skril se je še bolj za germovje, da ne bi ga videla, in poslušal, kaj se bosta dalje menila, kajti slutil je, da ta reč ne more biti poštena.

„Ti, jaz ti ne dam Jerice, čeravno je že vse obravnano, ako ne prineseš k hiši najmanj pet sto kron.“ sliši se zopet za plotom znani glas kerčmarja Dobička, „berača ne maram k hiši.“

„Pet sto kron!“ pravi njegov tovariš zaničljivo, ki je vedno pridno ril v zemljo. „To bi bilo slabo, ko bi Radgonski grajščak več ne imel premoženja, kot pet sto kron. Saj sem jaz med vsemi največi kup odnesel.“

„Ali kaj bi bilo pa potlej z nama, ko bi se kedaj izvedelo?“ pravi Dobiček boječe. „Obadva sva ob tla.“

„Izvedelo! kako se bo izvedelo? Jaz mu ne bom pravil, vi tudi ne. Kedo mu bode neki povedal? Brez skerbi bomo vživali denar.“

„Ukradeni!“ pristavi Dobiček.

„Ukradeni ali neukradeni, kaj vas to briga!“ huduje se Vid. — „Mar ste vi vaš kupiček po boljših potih zvečali. Prigoljufali ste, nekoliko pa tudi pri . . . že veste, kaj hočem reči. Po tem takem si nijsva dokaj navskriž.“

Dobiček ni več čerhnil besede, kar je kazalo, da res ni imel popolnoma čiste vesti.

Cerkovnik Kozmek je sedaj vedel, pri čem je. Ni bilo več dvomiti, da je Kovačev Vid eden izmed onih tolovajev, ki so napadli po zimi grad ter ga oropali. Tiho se splazi s pokopališča, potem pa teče, kar more, proti mestu po ljudi. —

Na klopi pred hišo, ki je stala v ozkih, temnih ulicah, ležal je eden nočnih čuvajev in terdno spal. Bil je pokrit čez glavo s plaščem, svetilnica je ležala na tleh, stražarska palica pa je slonela ob steni. Možu se je menda noč predolga zdela in vedeti, da ima še več tovarišev, ki lazijo po mestu in varujejo mirno prebivalce vsakoršne nezgode, zdelo se mu je nepotrebno, da bi še on kričal po mestu in kratil meščanom spanje, toraj je raji priporočil mesto v varstvo Bogu in sv. Florijanu, sam pa se je vlegel na klop in zaspal.

Kozmek zapazivši ga, spravi se nad-enj ter ga jame na vso moč tresti in vleči za peto. — „Duša božja, zbudi se že vendar!“ kriči nad njim, „ti si mestni čuvaj, pa spiš, kot bi te ubil. Hišo s teboj vred bi lahko kedo ukradel. Žuri se, žuri, roparji so zunaj! vstani!“

„Kje so roparji?“ plane čuvaj prestrašen kviško ter zgrabi svojo palico.

„Zunaj, zunaj, z menoj pojdi, pa moraš še koga dobiti, sama jih ne ustrahujeva.“

„Koliko pa jih je?“ praša čuvaj.

„Dva sta, pa krepka. Le berž, da nama ne uideta!“

Čuvaj je kmalo priklical še nekaj tovarišev, potem pa se odpravijo s Kozmekom proti pokopališču. — Komaj pa pridejo iz mesta, ko srečajo Dobička in Vida, ki sta se ravno vračala domu.

„Tukaj sta!“ opomni Kozmek, „primite ju in dobro deržite!“

Čuvaji zgrabijo prihajajoča, in čeravno sta se ta dva na vso moč branila in opravičevala, da sta domača meščana, da bosta čuvaje zatožila zaradi takovega ravnanja, vendar vse nič ni pomagalo. Čuvaji so ju vlekli seboj na cerkovenkovo povelje, ki je imel že zaradi svoje imenitne službe precej veljave pri teh ljudeh, da so ga skoraj bolj obrajtali, nego mestnega zdravnika, akoravno je bil ta tudi velika glava. —

Drugo jutro so gnali vojščaki po mestu Vida vklenjenega v ječo. Vsa ulica so bila napolnjena ljudi, ki so prihiteli gledat nesrečneža, ki je s svojim nevarnim življenjem tako daleč pripravil, da je postal tolovaj. Marsiktera mati je stavila v izgled tega človeka svojemu še mlademu sinu opominjaje ga, kako daleč človek zabrede, ako se ne boji Boga in ne sluša starišev.

Radgonski grajšček je zopet dobil večidel svojega premoženja nazaj, Ožbetova nedolžnost pa je prišla sedaj popolnoma na beli dan.

17. Beg iz ječe.

Strele so švigale na črnem nebesnem oboku, kot ognjene kače križema se vžigaje, grom je votlo bobnel, vihar pa je bučal in priklanjal najdebelejše smreke skoraj do tal, da so opletali verhovi ob verhove ter se lomile staro-lete veje.

V tej viharni noči plezal je ob zidu po debelem drogu človek na okno Vidove ječe. Prišed do line poprime se za omrežje, vsede se na kamenito obrobje, ki je šterlelo iz zidú ter zakliče v ječo: „Vida! ali bediš?“

„Kaj pa da bedim!“ pravi oni znotraj z nekakim zaničljivim smehom, „ravno premišljuje, kako me bode jutri rabelj davil. To bo peklerska ženitvina. — Ali povej mi, prijatelj, kaj pa iščeš ti na mojem oknu o tej uri?“

„Kaj si že pozabil črnega Jurija, nehvaležnež?“ pravi zunaj sedeči.

„Jemine, ti Jurij si zunaj! Mar si prišel k mojemu pogrebu? Ali že veš, da so me obsodili k smerti?“

„Vem; ali sedaj ni čas, o tem se razgovarjati. Ná tukaj imaš pilo, odpravi si oklepje, jaz bom pa skusil omrežje prepiliti.“ Pri teh besedah mu verže skozi okno jekleno orodje, ki votlo zažvenkeče na tleh v ječi.

Vihar, ki je neprenehoma tulil, bil je vzrok, da se ni prav nič slišalo škertanje pil, s katerima sta Vid in Jurij pridno odpravljala oklepje in omrežje. — Ne dolgo potem zabrenčí prepiljeno železje po zidu ter pade na tla.

„Jaz sem že gotov,“ pravi Jurij, „boš ti skoraj?“

„Sem že, ali kako pridem na lino? previsoko je.“

„Ná, tu se poprimi in splezaj gori!“ pravi Jurij ter spusti v ječo debelo verv. — Naglo je bil Vid na oknu, potem pa splezata obadva po drogu na tla.

Posamezne debele deževne kaplje jele so padati na tla in ne dolgo potem vlije se izpod neba ploha, kot bi se bili vsi studenci na nebu odperli. Jurij potegne Vida v goščavo, kjer sta bila nekoliko zavarovana pred dežjem, in tu mu pravi: „Vida, sedaj si rešen iz nevarnosti!“ —

„Smerti, moraš reči, ne veš da bi bil že jutri smertni pot potil? Jurij, vse življenje ti bom hvaležen za to dobroto!“

„Molči, nehvaležnež, da ne obudiš vnovič moje jeze! Potlej bi se znal kesati, da sem te rešil, in napečno bi bilo za te. Mar ne veš, malopridnež, da si se nam izneveril? Zaslužil si popolnoma, da bi te pustil v tej luknji, kjer ne vidiš belega dne, naj bi potem krokarji obirali tvoje kosti, pa vedi, da sem storil to dobroto ne zarad tebe, temuč, da bi grajščak ne užival veselja maščevati se nad svojimi sovražniki. Hodi sedaj, kamor ti je drago, jaz sem storil to svoje, stori tudi ti svoje. Glej pa, da se ogneš za vselaj tega kraja, da ne prideš zopet grajščaku vpest, kajti potem bi morda ne bil Jurij več tako aboten, da bi se trudil zate in te rešil.“

Vid se je hotel še nekaj opravičevati, pa Jurij ga ni poslušal. Zavil se je v svoj plašč ter izginil v temini.

Vid je stal nekaj časa še zamišljen na svojem mestu, kot bi prevdarjal, kam se mu je obrniti. — „Kedo mi je kriv vse nezgode?“ jame sam seboj mermrati, „kedo me je izdal? Nihče drugi, nego Ožbe. Ta je sedaj prost, opazovol je skrivaj moje dejanje ter me izročil beričem v roke. Ali počakaj ti, ni še vse minulo, prišel bo dan, ko se bom hudo maščeval nad vsemi svojimi nasprotniki.“

Na to odide naglih korakov za vodo proti ribčevemu brodu.

(Dalje prihodnjič.)

Ali belo ali černo obleko?

(Spisal Franjo Krakovec.)

Nedeljo popoldan je bilo. Kerščanski nauk mine in ljudje se vsujejo iz hrama božjega na vse strani. Vročina je velika, da človek težko diše, zato gre vsak iz cerkve domú brez obotavljanja. Kaj ne bi! Doma v senci je hladno, na solncu je pa vroče. Tudi jaz odidem z bukvami na sosedov vert pod košato slovansko lipo. Ko tje pridem, zagledam troje svojih verstnikov na klopi pod lipo, ki so ugibali pametne in nespametne, kakor je naneslo.

„Dober dan vam Bog daj!“ nagovorim jih in se veselo vsedem med nje, saj smo bili že stari prijatelji, ki smo nekdam po blatnatih grabnih piškorje lovili in po vresi rake sačili, včasih pa tudi drug drugega metali ob tla.

Toliko bukev prebereš, povedi nam povedi kakošno!“ začne Mlakarjev Jože, pošteno vesel korenjak delalnih rok in bistre glavice. „Kaj je kaj v le tistih bukvah, ki jih imaš ravno v roki?“

„V teh bukvah“ — odgovorim — „je pisano, da vaše obleke nemale prave barve.“

„No, zakaj da ne?“ povzame Tine Podplatnikov, ki zna dobro črevlje zbijati, šlebedre kerpati; pošten in prijazen junak je, modrega obnašanja, ki se zna pomeniti z vsakim človekom.

„Zakaj da ne? Zato da ne!“ odrežem se na kratko; in radovednost vseh treh zraste za nekoliko stopinj, — „To je čudno, da barva naših oblek ni prava. Vredno bi bilo slišati, zakaj da ne. Razloži nam to, razloži; kaj takega še nisem slišal, kar sem na svetu!“ spregovori tretji prijatelj, ki so ga klicali za Janeza Zalokarja, kterega so vsi sosedje imeli radi, ker o njem niso nič slabega slišali, dosti pa dobrega. Jčže in Tine podpirata prošnjo.

„Naj pa bode,“ rečem, „pa pazljivo poslušajte, razlagal vam bodem, zakaj vaše obleke nemale prave barve in še marsikaj drugega, ki je s tem v dotiki in zvezi. Poterpeti bodete morali, pa dolgčas vam menda ne bode,“ — „Ne bode ne, le govori!“ reko vsi kmalu.

I.

„Tedaj poslušajte!“ jamem. „Ako se vstopim pred gorko peč, čutim toploto. Kako to, saj se nisem dotaknil peči? To je tako. Od peči odhajajo topli žarki na vse strani; od vsake pičice na peči ferčé žarki in leté naprej naprej, dokler se ob kaj ne zadenejo. Ako se vstopim pred peč, leté nekteri žarki na me in me grejejo. In tako odhajanje toplote od gorke stvari imenujemo izžarivanje ali izsevanje toplote, ker topla stvar iz sebe izžariva ali izseva toplino. Če se postavim bliže peči, večo moč imajo topli traki; če se pa odmaknem od peči, manjšo moč imajo, ker je nekoliko zgubijo v zraku, skozi kteri gredo. O tem se lahko vsak prepriča, pa saj je že vsak otrok o tem prepričan. — Naj še tu opomnim, da topli trak jako jako hitro leti; eno sekundo prederči 42 milj; solnčni žarek potrebuje od solnca do zemlje 8 minut in 13 sekund.“

„Vsako toplo telo izseva iz sebe tople trake, nektero hitrejše, nektero počasnejše. — Ko bi kdo dal vsakemu izmed vas po pet goldinarjev, imeli bi vsi enako. Pa ti Jože bi kmalu oddal denar; ti Tine bi ga nekoliko dalje hranil; in ti Janez bi ga dolgo deržal in bi ga le počasi izseval.“

Jože se namuzne in reče: „Glej ga, kako jo pa ugane, Mene se res denar ne derži čisto nič, od Janeza pa ne gre za nič.“

„Ravno taka je s telesi“ — nadaljujem. — „Nektero telo toploto odda nakrat, topli žarki se od njega kar vsipljejo, — in kmalu se shladi; nektero pa tišči toploto v sebi in jo le počasi spušča od sebe, — čez dolgo se še le shladi. — Kako hitro pa da telesa toplino izžarivajo, ležeče je na tem: prvič, iz česa da je telo; drugič, kako gosto da je, tretjič, kakošno poveršje da ima; in četrtič, kakošne barve da je. O tem moramo obširnejše izpregovoriti.“

„Kakor sem ravno rekel, hitrost izsevanja toplote je odvisna od tega, iz česa da je telo. Kovine, kot: železo, zlato, srebro jako hitro oddajajo toploto, urno izpuščajo tople trake, razhlade se tudi kmalu. Kamen že zlojnjejše izpušča iz sebe toplino in zato se tako naglo ne razhladi. Les in pa slama še počasnejše izžarivata tople trake, zato se pa le kasno razhladita. Po tem takem železne peči jako hitro oddajajo toplino, rekel bi, da so zapravljive; peči iz gline pa polagoma izsevajo žarke, ostajajo dalje tople in dalje sobo grejejo; rekel bi, da so varčne, in zato so boljše. — Lesene hiše so po zimi najtoplejše, ker ne oddajajo hitro topline; kamenite so že merzlejše, ker se hitrejše hlade; železne so pa še merzlejše, ker se jako hitro razhlade. Kakor vidite, so po zimi lesene hiše najboljše, železne pa najslabše.“

„Saj menda železnih hiš ni,“ meni Tine. „Pač, zavrnem ga, bere se, da se cerkve delajo železne.“

„Kaj si vse ljudje ne izmislijo!“ povzame čudé se Jože.

„Drugič,“ poprimem za besedo, „hitrost izsevanja je odvisna od tega, kako gosto da je telo. Čem gostejša je stvar, tem teže gre iz nje toplina, čem redkejša je, tem lažje topli traki odhajajo iz nje. Ker redko telo hitrejše iz sebe izpušča toplino, razhladi se prej, nego gosto. Tako je lito železo redkejše od kovanega, zato se prej razhladi kakor kovano.“

„Tretjič, hitrost izžarivanje je odvisna od tega, kakošno poveršje da ima. Grampaste stvari berže izsevajo toplino od gladkih. Razlog je ta. Grampasto telo ima višine in doline, jarke in klanjce, ima tedaj večé poveršje od gladkega; večé poveršje ima pa tudi več pičic, iz katerih topli traki tekajo v obilnosti. Gladko telo pa ima razmerno manjše poveršje, tedaj tudi manj pičic, iz katerih prihaja manj toplih trakov; toplina počasnejše odteka, telo ostaja dalje toplo. Take gladke peči počasi izpuščajo toplino, in ostajajo dalje tople od grampastih; v tem so tudi boljše. Ravan svet se nikdar ne razhladi tako, kakor bregovit, obraščen, ki ima višine in doline.“ —

„Čem večé je poveršje, tem hitrejše se verši izsevanje topline, tem hitrejše se dotično telo razhladi. Tako ima tanka veja razmerno veliko poveršje; zato tudi prej odda toplino, prej se razhladi in prej pozebe, kakor pa

debela veja, ki nema razmerno tolikega poveršja. Debela drevesa ne pozebejo tako hitro, kakor nežna drevesca. To ve vsak, tudi ti Jože, kaj ne da?"

„Kaj pak da vem!“ odreže se vprašani. „Naše velikanske lipe še nisem nikdar mraza varoval s slamo, pač pa kako slabotno, šibko, mlado drevesce.“
(Dalje prihodnjič.)

Učenjaška nezmotljivost!

(Priredil Lav. Gorénjec.)

1.

Profesor Kreil je delj časa vodil Praško zvezdarno, kasneje pak je odšel na Dunaj, kjer je prevzel meteorologiškega ustava vodstvo. Tu se mu je pripetilo nekaj, kar je o svojem času učenim krogom na Dunaji preskerbello dovolj smeha. Kreil je nekega dne po zimi korakal po glasiji (glacis). Baš te trenutke je nekoliko melo; ali nenadoma je začelo hudo igrati s snegom. Čudo je bilo veliko: vès sneg je bil črn! Kedo bi se ne razveselil take nenavadne prirodne prikazni?! Učeni Kreil je takoj začel motriti le-ta čudoviti sneg in ni minol teden, že je v cesarskej akademiji začel čitati korenit nauk o tej novej prikazni, katero je bil oznanil učenima društvoma v Londonu in Parizi. Kaj so učinili z dotično vestjo, to nij znano, ali v zboru Dunajskih veščakov je bil vstal nekov neveren Tomaž; ta je Kreil-u močno razkalil radost, kajti dokazal je, da njegov črni sneg je čisto navadna prikazen. Tačas je na Dunajskej glasiji ne daleč od mosta blizu gostilnice, Mondšeinbrike po imeni, stala žgalnica, kjer so palili bankovce in državne popirje — in kamor je ljudstvo, zlasti vnenje, posebno rado prihajalo, da je žalostno gledalo, kako se dragi popirji prominjajo v prah in pepel, kajti raji bi je bili imeli v svojih žepih. Baš na dan Kreilove prikazni je delala žgalnica. Lehka palenina je skozi njeno rešeto odhajala v zrak, mesila se s snegom, ter je njeno beloto prominjala v ogljeno barvo. Pokazalo se je, da je očerneli sneg vsled vetrovnega razmerja moral padati baš na tisti prostor, kjer je Kreil doživel to nenavadno prikazen!

2.

V Parizi je neki odličen učenjak že delj časa imel oslabel želodec. Tovariš, tudi učenjak, nasvetuje mu, naj vsako jutro izpije čašico merzlega mleka. Da bi se mleko ne otoplilo, postavil ga je vsak večer na okno. A ko je bila polna luna, dej, zjutraj ni bilo nič mleka v čašici. Poskušal je dalje in dalje, pa sleherno jutro je bilo takisto. Naš učenjak se je preveril, da vsled te izkušnosti lahko ustanovi novo „teorijo“ o izhlapu. Jel je préej pisati in po kratkem časi je delo bilo gotovo. Čital je to delo najpoprej v krogu svojih prijateljev, potlej pa je hotel poslati ga akademiji. Ali baš — ko je svoja pisma zavijal, da bi je poslal dalje, zagledal je, kako se mačka pase z mlekom na oknu. To je poderlo njegovo dozdevno sestavo — in delo je ostalo rokopis.

Slovstvo.

* **Slovenska matica** je razposlala udom štiri zemljevide in dve knjigi: „Letopis“ in „dr. Lovro Tomanov životopis“.

* **Jezičnik** ali otac Marko Pohl in pa Valentin Vodnik. Spisal J. Marn. V tej knjigi nadaljuje učeni gosp. profesor delovanje posameznih pisateljev slovenskih. Dobiva se pri J. Lerherju v Ljubljani po 80 kr.

* **Občna zgodovina** za višje razrede narodnih in meščanskih šol; nemško spisal prof. dr. Netoliczka, poslovenil J. Lapajne, nadučitelj v Ljutomeru. Knjiga obsega 90 strani in velja 25 kr. Dobiva se pri učiteljskem društvu za slov. Štajer v Ljutomeru.

* **Pesmi na tujem.** Zložil Dobravčin. Dobivajo se pri založniku L. Haderlapu in pri bukvarjih v Ljubljani po 20 kr.

* **Krajna imena v teržaški okolici** je naslov zanimivi knjižici, katero je založilo opravništvo „Edinosti“ v Terstu, in dokazuje iz krajnih imen, da so od nekdanj v Terstu in njegovi okolici bivali Slovenci. Velja samo 12 kr.

* „**Zvon**“ slovenski lepoznavski list, izhaja na Dunaju 1. in 15. vsakega mesca. — Vreduje g. prof. Stritar. Naročnina 4 gld. za vse leto, 2 gld. za pol leta; pošilja se pod napisom: Redaction des „Zvon“, Wien, Ottakring, Hauptstrasse 23.

* „**Vrtec**“ časopis s podobami za slovensko mladino. Izhaja v Ljubljani 1. vsakega mesca. Naročnina iznaša 2 gld. 60 kr. in se pošilja vredniku I. Tomšiču.

* „**Pučke novine**“ časopis za gosp. obrt i narod. Pod tem naslovom izhaja od novega počenši list vsako soboto pod vredništvom Ljudevita Tomšiča na celej poli. Pisane so prav po domače, tako, da jih tudi vsak Slovenec lahko razume. Cena za celo leto iznaša 4 gld. 60 kr. za pol leta 2 gld. 30 kr. in se pošilja „knjižari Mučnjak i Senfleben v Zagrebu“.

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Č. g. Höller Franc, provizor na Paki v Sekovski škofiji, je dobil faro Theiseneg; č. g. Walder Lovr, provizor v Moričah, pride za beneficiata v Strassburg. — Umerl je dne 31. decembra m. l. v Ettendorfu: č. g. Zeichen Jan, duhoven v pokoji.

Vabilo na naročbo.

Z današnjo številko prične „Besednik“ svoj deveti tečaj. Naj ga še dalje podpirajo naši stari prijatelji in mu pot gladijo med prosto ljudstvo.

Donašal bode „Besednik“ kakor do sedaj: Pesni, povesti, novele, hu moreske, podučne spise iz zgodovine, naravoslovja, zemljepisja, zdravilstva id. Vse obravnave odbora družbe sv. Mohora, zato ga še posebej priporočamo čč. gg. poverjenikom.

Ker nam ni bilo mogoče pretečeno leto dokončati povesti: „Sabinka, slovenska junakinja“, nadaljevali jo bomo letos. Da pa tudi p. t. gosp. novi naročniki zamorejo dobiti celo povest, dali smo pretečeno leto napraviti nekoliko več iztisov, in se dobi celi tečaj (1876) za 1 gld. 50 kr.

Iskreno zahvalo izrekamo gg. pisateljem za obilno podporo, pristavljemo pa prošnjo, da bi nas tudi znanprej ne zapustili.

✂ Pervi list smo poslali še vsem starim naročnikom. Kdor „Bes.“ ne želi več prejemati, naj na zavitek zapiše „retour“ in list zopet pošti izroči.

Naročnina za celo leto iznaša 2 gld. in se pošilja najceneje s poštnimi nakaznicami (Post-Anweisungen).

Vredništvo in opravništvo „Besednika“.

Listnica

Besednikova. G. P. P. v Podg. Ko končamo Sab. pride Vaša času primerna povest na versto. Krajši spisi bi nam zelo vstregli Serčna hvala in veselo novo leto! — Č. g. M. Fr. v Laščah. Plačano do konca l. 1877.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: J. Golé. — Tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu.